

КРЕДИТНО-МОДУЛЬНА СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ ЯК ЗАСІБ СТИМУЛЮВАННЯ ЇХНЬОЇ САМООСВІТИ І САМОКОНТРОЛЮ

ду викладання значною мірою залежить від того, наскільки уміло керівник гуртка володіє різними методичними прийомами.

На відміну від обмеженого числа методів перелік методичних прийомів численний, їхнє число росте, оскільки керівники гуртків у позашкільних навчальних закладах технічного профілю України ведуть постійну роботу з удосконалення методів у навчально-виховному процесі.

1. *Актуальные проблемы подготовки учителя общетехнических дисциплин* Под ред. Д.А. Тхоржевського. К.: Вища школа, 1986.

2. *Божович Л.И. Личность и ее формирование в детском возрасте.* – М.: Просвещение, 1968.

3. *Матюшкин А.М. Проблемные ситуации в мышлении и обучении.* – М.: Педагогика 1972.

4. *Махмутов М.И. Проблемное обучение: Основные вопросы теории.* – Педагогика, 1975.

5. *Моляко В.О. Психология решения школьниками творческих задач.* – К.: Рад. школа, 1983.

6. *Разумовский В.Г. Развитие технического творчества учащихся.* – М.: Учпедгиз, 1961.

7. *Степанов П. Специфика возраста – специфика воспитания. Социальная педагогика: технология и практика.* – 2006. – №4.

8. *Яровий І.М., Рибенцев В.Н., Малюта М.Т. Задачі і завдання для підготовки до олімпіади з технічної праці.* – К.: Рад. школа, 1976.

Світлана Монастирська, кандидат біологічних наук, доцент,

завідувач кафедри біології

Григорій Коссак, кандидат педагогічних наук, заступник декана з навчальної роботи

біологічного факультету

Дрогобицького державного педагогічного університету

імені Івана Франка

КРЕДИТНО-МОДУЛЬНА СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ ЯК ЗАСІБ СТИМУЛЮВАННЯ ЇХНЬОЇ САМООСВІТИ І САМОКОНТРОЛЮ

У статті проаналізовано аспекти організації навчально-виховного процесу за кредитно-модульною системою. Розглянуто значення самостійної роботи студента як засобу підвищення рівня фахових знань та вмінь. Визначено самоосвітню діяльність студента у процесі виконання індивідуальних завдань, що є початковим етапом науково-дослідницької діяльності студентів. Наведено методiku оцінювання індивідуальних завдань та визначення загальної кількості балів студентами завдяки інформації візитки з навчальної дисципліни.

Актуальність проблеми. Вища освіта в Україні спрямована на забезпечення фундаментальної наукової, загальнокультурної, практичної підготовки фахівців, які мають визначати темпи і рівень науково-технічного, економічного і соціально-культурного прогресу, а також на формування інтелектуального потенціалу нації та всебічний розвиток особистості як найвищої цінності суспільства.

Новий потужний імпульс удосконалення системи вищої освіти в Україні є її входження в Болонський процес, що визначає нову якість підготовки фахівців, можливість врахування усіх досягнень студента [1, 4]. Однією із ключових позицій входження в Болонський процес є суттєво відмінна форма контролю якості знань, вмінь та навичок студентів, завдяки переходу до кредитно-модульної системи.

У цьому зв'язку важливим напрямом дослідження є система оцінювання за кредитно-модульною системою, яка стимулює студентів на науково-дослідницьку діяльність, на свідому, цілеспрямовану самоосвітню діяльність, що є орієнтиром у визначенні балів із навчальної дисципліни.

Мета дослідження. Ознайомити із результатами впровадження кредитно-модульної системи на біологічному факультеті, зокрема, із механізмом застосування оцінювання навчальних досягнень студентів у напрямі стимулювання їхньої пізнавальної науково-дослідницької діяльності.

Виклад основного матеріалу. Впровадження кредитно-модульної системи організації навчання у вищій школі передбачає розв'язання низки завдань, таких як:

- раціональний розподіл навчального матеріа-

КРЕДИТНО-MOДУЛЬНА СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ ЯК ЗАСІБ СТИМУЛЮВАННЯ ЇХНЬОЇ САМООСВІТИ І САМОКОНТРОЛЮ

лу дисципліни на модулі і систематичної перевірки якості засвоєння теоретичного матеріалу і практичних умінь та навичок студентів з кожного модуля;

- врахування не лише навчальних досягнень, але й успіхів студента у наукових дослідженнях, участь у студентських конференціях, олімпіадах;

- підвищення об'єктивності оцінювання знань студентів, а також забезпечення систематичності їх перевірки на етапах поточного, проміжного та підсумкового контролю;

- вагомість впливу поточного оцінювання (суми балів, одержаних під час усних відповідей та поточного тестування) на підсумкову оцінку з навчальної дисципліни;

- стимулювання самостійної роботи студентів протягом усього семестру та підвищення рівня їх пізнавальної активності;

- функції викладача при цьому зміщуються у бік розроблення модульної програми та підготовки відповідних методичних матеріалів, а також управління самостійною роботою кожного студента [2, 197].

Позитивні аспекти навчання за кредитно-модульною системою полягають у тому, що, по-перше, дозволяє врахувати всі досягнення студента, а не тільки навчальну успішність, а саме, участь у наукових дослідженнях, конференціях, предметних олімпіадах; по-друге, сприяє самоосвіті і саморозвитку студента за рахунок самостійної та індивідуальної роботи.

Відповідно до мети та завдань курсу викладачем підбираються різні форми і види контролю як поточного, так і кінцевого, а також самоконтролю студентів.

Щодо механізмів оцінювання, то згідно зі структурою навчальної діяльності студента в кредитно-модульній системі оцінюються всі види виконуваних робіт та досягнень студента.

Згідно з Положенням “Про кредитно-модульну систему організації навчального процесу” у ДДПУ імені Івана Франка передбачено, що з кожного предмету, з якого є форма підсумкового контролю екзамен у цьому чи в одному з наступних семестрів, може бути проведено 1 – 4 модульні контрольні роботи за семестр. Кількість модульних робіт з дисципліни в семестрі розподіляється наступним чином (див. таблицю 1) [3, 10].

В умовах кредитно-модульної технології навчання змінюється функція викладача з організації навчальної

діяльності студентів. Оскільки у даному процесі на перший план виступає самостійна робота студента, то основним завданням є управління цією роботою.

Самостійна навчальна діяльність студентів розглядається як різноманітні види індивідуальної та колективної навчальної діяльності. Адже студент як суб'єкт діяльності, здатний розглядати її як предмет практичного перетворення, беручи себе самого за точку відліку, визначати мету діяльності, обирати й виконувати її способи, регулювати хід, оцінювати результати [4,16]. Реалізація діяльності, своєю чергою, вимагає від особистості, що навчається, активної розумової діяльності, самостійного виконання різних пізнавальних завдань, застосування раніше засвоєних знань на основі педагогічного керівництва.

Проблема самоосвіти, її мотиви, важливість розглядалися багатьма науковцями – В.К. Буряком, А.К. Громцевою, Ю.М. Кулюткіним, Н.О. Половниковою, А.В. Усовою; питання професійної самоосвіти як умови вдосконалення професійної діяльності розкриті М.М. Заборщиком, Д.А. Казихановою, І.Л. Науменко; оптимізації навчання та самоосвіти висвітлювали Н.В. Косенко, Ю.В. Кричевським, В.І. Кубинським.

Отже, проблема самоосвітньої діяльності студентів є важливою складовою підвищення рівня знань та вмінь, підвищення рівня професіоналізму і компетентності, соціальної відповідальності, формування загальнолюдських ціннісних орієнтацій. При чому не слід ототожнювати самоосвіту студента із самостійною роботою.

Принципова відмінність між самоосвітою та самостійною роботою полягає в тому, що в ході самоосвітньої діяльності особистість виступає суб'єктом своєї діяльності у досягненні самостійно визначених цілей, які і складають головний мотив самоосвітньої діяльності, в ході самостійної роботи цілі перед особистістю ставить керівник.

Одним із напрямів самоосвітньої діяльності студентів є виконання індивідуальних завдань, що є початковим етапом науково-дослідницької діяльності

Таблиця 1
Кількість модульних робіт з дисципліни в семестрі

Загальний обсяг навчального часу	Кількість модульних робіт
до 2,5 залікових кредитів (до 90 год.)	1
від 2,5 залікових кредитів (від 90 год.) до 4,5 залікових кредитів (до 162 год.)	2
від 4,5 залікових кредитів (від 162 год.) до 6,5 залікових кредитів (до 234 год.)	3
більше 6,5 залікових кредитів (понад 234 год.)	4

КРЕДИТНО-MOДУЛЬНА СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ ЗНАЬ СТУДЕНТІВ ЯК ЗАСІБ СТИМУЛЮВАННЯ ЇХНЬОЇ САМООСВІТИ І САМОКОНТРОЛЮ

ності студентів, і виконуються за бажанням студентів. Завдяки виконанню індивідуальних завдань, студенти мають можливість отримати відповідну кількість балів, що входять у поточну успішність. Студенти ознайомлені із орієнтовною тематикою індивідуальних завдань та критеріями їх оцінювання. Критерії оцінювання індивідуальних завдань наведені у візитці із навчальної дисципліни (див. таблицю 2).

торних занять та самостійної роботи студентів; оцінка за лабораторний модуль; оцінка за виконання індивідуального навчально-дослідного завдання; оцінка за участь в наукових конференціях, олімпіадах, наукові публікації тощо.

Підсумкова оцінка виставляється або після повного завершення вивчення навчальної дисципліни (кожний змістовий модуль оцінюється пев-

Таблиця 2

Критерії оцінювання індивідуальних завдань з навчальної дисципліни “Методика викладання біології” І. Бали нараховуються

№	Аспект роботи	Бали, максимум
1	Ступінь виконання завдання, поставленого керівником перед студентом або повнота розкриття теми у завданні	5
2	Рівень самостійності у виконанні завдання	1
3	Якість оформлення (дотримання структури оформлення, малюнки, схеми, таблиці, мовне оформлення тощо)	2
4	Повнота та якість бібліографічного опису, вміння робити посилання на літературні джерела у тексті завдання	1
5	Висновки та рекомендації	1
Всього:		10

Поточну успішність складають бали, отримані на семінарських та практичних заняттях. Завдяки інформації візитки з навчальної дисципліни студенти знають загальну кількість балів, що можуть отримати за семінарські та практичні заняття, наприклад, у навчальній дисципліні заплановано 9 практичних робіт, що дає можливість студентові набрати 36 балів (за доповідь 3 бали; за доповнення 1 бал).

Крім цього, у поточну успішність ми включаємо самостійні роботи ($2 \times 5 = 10$ балів).

Таким чином, студент сам може орієнтуватися, яку кількість балів він може отримати за поточну успішність.

Досвід організації та проведення лабораторних занять з біологічних дисциплін виявив можливість активізувати самостійну роботу студентів у її межах. Це стало можливим і доцільним в умовах кредитно-модульної системи через нарахування балів за окремі види діяльності на лабораторному занятті. Так, студент може отримати від 1 до 3-х балів за знання методики дослідження, самостійне його проведення та формування висновків, підготовку протоколу дослідження, оформлення та захист роботи.

Підсумкова оцінка з навчальної дисципліни є сумою рейтингових оцінок (балів), одержаних за окремі форми навчальної діяльності: поточне оцінювання рівня засвоєння матеріалу під час аудиторних

занять, оцінка за лабораторний модуль, оцінка за виконання індивідуального навчально-дослідного завдання, оцінка за участь в наукових конференціях, олімпіадах, наукові публікації тощо. Підсумкова оцінка виставляється або після повного завершення вивчення навчальної дисципліни (кожний змістовий модуль оцінюється пев-

ною кількістю балів так, щоб сумарна оцінка за засвоєння дисципліни була в межах 100 балів) або після завершення вивчення окремого змістового модуля (за 100-бальною шкалою – оцінюється кожний змістовий модуль). У цьому випадку в кінці вивчення навчальної дисципліни формується підсумкова оцінка з навчальної дисципліни, яка є середнім значенням оцінок за кожний змістовий модуль.

Зарахування змістових модулів здійснюється за результатами заздалегідь визначеного виду контролю якості знань студента без організації екзаменаційних сесій.

Отже, система нарахування балів за всі види навчальної та науково-дослідницької роботи стимулює студента до систематичної діяльності і надає можливість регулювати рівень успішності з навчальної дисципліни.

Висновки.

1. Ефективність навчання за кредитно-модульною системою дає змогу студентам активізувати пізнавальну науково-дослідницьку діяльність, що сприяє науковому пошуку, самоосвіті та саморозвитку студента.

2. Стимулювання самоосвітньої діяльності студентів на першому етапі наукової діяльності включає виконання індивідуальних завдань, що дозволяє студентам не тільки отримати певну кількість балів, що входять у поточну успішність, а й удос-

ВПЛИВ БІОСТИМУЛЯТОРІВ РОСТУ РОСЛИН НА ПРОДУКТИВНІСТЬ БУЛЬБ КАРТОПЛІ В ЗОНІ ПЕРЕДКАРПАТТЯ УКРАЇНИ

коналювати подальшу наукову діяльність у процесі виконання курсових, дипломних та магістерських робіт.

3. Навчання за кредитно-модульною системою, завдяки інформації візитки з навчальної дисципліни, передбачає детальне ознайомлення студентів із системою нарахування балів за окремі види діяльності студента, зокрема, під час виконання лабораторних та практичних робіт, участі у наукових студентських конференціях, олімпіадах.

1. Вища освіта в Україні і Болонський процес: Навч. посібн. /За редакцією В.Г. Кременя. Авторський колектив М.Ф. Степко, Я.Я. Болюбаш, В.Д. Шинкарук, В.В. Грубінко,

І.І. Бабин. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2004. – 384 с.

2. Основні засади розвитку вищої освіти України в контексті Болонського процесу: досвід впровадження кредитно-модульної системи організації навчального процесу у Тернопільському національному педагогічному університеті імені Володимира Гнатюка. – Частина 3 /За ред. В.В. Грубінка, – Тернопіль: В-цтво ім. В. Гнатюка, 2005. – 272 с.

3. Про кредитно-модульну систему організації навчального процесу. – Дрогобицький: Редакційно-видавничий відділ ДДПУ, 2005. – 42 с.

4. Татенко В. О. Суб'єктна парадигма у психології освіти //Педагогіка і психологія. – 2004. – №2. – С. 11 – 23.

Микола Шпек, кандидат сільськогосподарських наук, доцент кафедри біології
Марія Яремко, студентка біологічного факультету
Дрогобицького державного педагогічного університету
імені Івана Франка

ВПЛИВ БІОСТИМУЛЯТОРІВ РОСТУ РОСЛИН НА ПРОДУКТИВНІСТЬ БУЛЬБ КАРТОПЛІ В ЗОНІ ПЕРЕДКАРПАТТЯ УКРАЇНИ

Дослідження біостимуляторів росту рослин, що проводилися в 2007 році на картоплі в ґрунтово-кліматичних умовах Передкарпаття України, показали високий вплив на продуктивність бульб картоплі сорту Повінь.

Відзначено стимулюючу дію препаратів Емістиму С та Вермістиму на ріст і розвиток рослин картоплі, структуру врожаю (зростання кількості бульб під кущем, їх маси і товарності), а також вміст крохмалю у бульбах.

Вступ. Формування врожаю картоплі залежить від багатьох факторів, які умовно поділяються на регульовані і нерегульовані. До нерегульованих належать: температура повітря і ґрунту, інтенсивність сонячного світла, кількість опадів і т.д. Регульовані фактори – це скоростиглість сорту, якість і фізіологічний стан насіннєвого матеріалу, його підготовка до садіння, удобрення, ураження шкідниками та хворобами, щільність та вологість ґрунту тощо.

Стимулятори росту – це природні або синтетичні сполуки, які в малих концентраціях здатні приводити до значних змін у рості і розвитку рослин. Потрапляючи в рослину, вони впливають на систему гормональної регуляції, яка визначає характер таких найважливіших фізіологічних процесів, як ріст, утворення нових органів, перехід рослин до цвітіння, старіння, стану спокою або вихід з нього.

У картоплярстві біологічно активні речовини використовуються меншою мірою, ніж на зернових, овочевих та технічних культурах.

З допомогою біостимуляторів росту можна збільшити число сплячих бруньок бульб, внаслідок чого збільшується кількість паростків на бульбах і стеблах рослин. Кущ стає більш міцним. Активізація ростових процесів у бульбі на початку росту рослин прискорює появу сходів і настання наступних фенофаз. Рослини швидше переходять на кореневе живлення, ефективніше споживають і використовують поживні елементи.

Ефективність регуляторів росту значною мірою залежить від біологічних особливостей сорту, дози і способу застосування, ґрунтово-кліматичних умов.

Метою наших досліджень було вивчити вплив нових біостимуляторів росту та термінів пророщування насіннєвого матеріалу на продуктивність